

Utbildningsinspektion i rektorsområde 3 Förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna i rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolorna i rektorsområde 3 under 6 dagar under perioden den 24 oktober till den 9 november 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfällen.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Älvdalsskolan, de la Gardieskolan, Östrabyskolan, Långaröds skolan och Kilhults skola, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

På samtliga fem skolor intervjuades skolledningen, elever, representanter ur personalgrupperna samt föräldrar med barn i olika årskurser. Rektorsområdets elevhälsoteam intervjuades likaledes. Inspektörerna besökte också lektioner i flertalet årskurser på samtliga skolor. Även andra iakttagelser i skolmiljön och

studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna i rektorsområdet

Älvdalsskolan	Antal elever
Förskoleklass	26
Grundskola	194
Skolbarnsomsorg	100

Älvdalsskolan ligger i Hörby kommuns centrala delar. Skolan erbjuder undervisning för elever från förskoleklass till och med årskurs 6 och flertalet är elever från tätorten. Cirka 15 procent av eleverna har utländsk bakgrund. Skolan byggdes på 1980-talet, är inrymd i två huvudbyggnader och bedriver verksamhet i ett respektive två plan. Viss undervisning sker i skolans källarlokaler som också används kvällstid för föreningsverksamhet.

Östraby skola	Antal elever
Grundskola	69

Östraby skola har verksamhet för elever i årskurserna 4–6 och tar emot eleverna då de lämnar de la Gardieskolan efter årskurs 3. Flertalet elever kommer från den närliggande landsbygden och det förekommer få elever med utländsk bakgrund.

Långaröd skola	Antal elever
Förskoleklass	10
Grundskola	85
Skolbarnsomsorg	34

Långaröd skola byggdes på 1950-talet och har vid senare tidpunkter byggts till och också renoverats. Huvuddelen av eleverna åker skolskjuts till skolan och elever med utländsk bakgrund förekommer endast i liten utsträckning. Verksamheten omfattar undervisning från förskoleklass till årskurs 6.

De la Gardieskolan	Antal elever
Förskoleklass	19
Grundskola	62
Skolbarnsomsorg	60

De la Gardieskolan bedriver verksamhet för elever från förskoleklass till och med årskurs 3. Skolan ligger i kommundelen Västerstad och flertalet elever åker skolskjuts till skolan från den närliggande landsbygden. Skolbyggnaden är av äldre datum, planerad i två plan och genomgick en renovering på 1990-talet. Efter årskurs 3 övergår eleverna till Östrabyskolan.

Kilhults skola	Antal elever
Grundskola	46
Skolbarnsomsorg	14

Kilhults skola ligger utanför samhället Svensköp någon mil nordost om Hörby tätort. Skolan byggdes på 1950-talet och renoverades 1992. Hälften av eleverna åker skolskjuts till skolan från skogsbyarna runt skolan. Skolan erbjuder undervisning för elever i förskoleklass till och med årskurs 6.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Älvdalsskolan, de la Gardieskolan, Östrabyskolan, Långaröds skolan och Kilhults skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten på de fem skolorna till övervägande del är av god kvalitet och intervjuer såväl som iakttagelser tyder på att man lyckats skapa ett tryggt och stimulerande klimat på samtliga skolor i rektorsområdet.

Elevernars kunskapsresultat ligger över genomsnittet i kommunen och arbetet med individuella utvecklingsplaner har på senare tid intensifierats så att sådana ligger till grund för att dokumentera resultaten och utgöra planering för elevens fortsatta studier.

Pedagogiska utvecklingsinsatser pågår på skolorna i rektorsområdet men utifrån inspektörsteamets iakttagelser och också utifrån intervjuer framträder bilder av att detta arbete kommit olika långt och att det krävs ytterligare insatser härvidlag. Det saknas exempelvis i rektorsområdet och på flera av skolorna gemensamma ställningstaganden och en samlad pedagogisk riktning. I detta arbete är det angeläget att rektorns pedagogiska uppdrag är tydligt.

Det långsiktiga, progressiva lärandet från förskoleklass till årskurs 9 i likhet med det arbete som krävs för att ge alla elever en likvärdig utbildning oavsett geografisk hemvist är andra exempel på pedagogiska diskussioner som behöver intensifieras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna erbjuder inte undervisning i naturorienterande ämnen som fysik och kemi samt i ämnena teknik och hem- och konsumentkunskap så att kunskapsmålen för årskurs 5 kan nås (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt kursplanerna för fysik, kemi, teknik och hem- och konsumentkunskap).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen, 2006:67, om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden.

- Det pedagogiska utvecklingsarbetet bör fortsätta i rektorsområdet så att undervisningen blir mer målstyrd och i högre grad anpassad efter elevernas förutsättningar, bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper.
- Elevernas inflytande över undervisningens innehåll bör öka.
- Progressionen i elevernas lärande bör förbättras genom elevernas hela skolgång från förskoleklass till årskurs 9.
- Rektorn bör i högre utsträckning prioritera det pedagogiska ledarskapet.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Samtliga skolor i rektorsområdet är av det mindre formatet, närheten mellan eleverna är påfallande och förhållandet mellan vuxna och elever förefaller likaledes vara präglad av trygga och positiva möten. Föräldrarna är engagerade, blir väl mottagna på skolorna, känner sig informerade och uttrycker att närheten till skolan, inte minst på de mindre orterna, är mycket värdefull.

Elevintervjuer och iakttagelser under besöken tyder till största delen på att det finns ett ständigt pågående värdegrundsarbete som lett till trygga och stimulerande miljöer men det finns elever som ger indikationer på att skolornas format inte är någon garanti för att kränkningar kan uteslutas. Uttalanden under intervjuerna tyder på att det finns elever som upplever sig kränkta.

En resultatsammanställning av skolornas nationella ämnesprov skolår 5 visar att 87–90 procent av eleverna når målen i svenska, engelska och matematik och rektorsområdets kunskapsresultat ligger något högre i förhållande till vad som är fallet på andra skolor i kommunen. Elevintervjuerna tyder också på att eleverna i förhållandevis hög utsträckning är informerade om målen för sina studier.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att det pågår ett arbete på skolorna för att grundlägga goda normer och värden, ett arbete som i huvudsak lett till goda resultat. Elevernas kunskapsresultat ligger generellt i linje med läroplanens mål och eleverna är i förhållandevis hög utsträckning informerade om målen för sina studier.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och kursplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med normer och värden

I såväl skollag som läroplan finns angivet att en av skolans viktigaste uppgifter är att aktivt arbeta med frågor som rör värdegrunden. Att det finns en medvetenhet bland personalen kring värdet av en aktiv och pågående diskussion är uppenbart och att resultatet till största delen är gott har tidigare beskrivits. Kontinuerliga samtal i klasserna, faddersystem och kamratstödjare är exempel på aktiva värdegrundsinsatser och föräldrarna bekräftar att personalens engagemang är stort och att incidenter tas tag i så snart de uppstår. Några elever uttryckte sig dock under intervjuerna på ett sätt som tyder på att kränkningar kan förekomma, något som skolledningen uppmärksammats på.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67) trädde i kraft den 1 april 2006 och med anledning härav skall kommunen se till att det finns en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall årligen följas upp och ses över. Vid inspektionsbesöket hade man i rektorsområdet en nyligen framarbetad likabehandlingsplan men planen uppfyller inte de krav som ställs. Planen behandlar exempelvis inte kränkningar vad avser ett vuxen – elevperspektiv och anger inte vilka konkreta, planerade åtgärder som är planerade för det kommande året med koppling till de olika aktuella diskrimineringsgrunderna på varje enhet. Inspektörerna vill påpeka att lagen anger att en likabehandlingsplan skall finnas för varje enskild verksamhet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I läroplanen finns angivet att undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och ha sin utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper. Utifrån intervjuer och observationer gör inspektörsteamet bedömningen att man på skolorna i rektorsområdet kommit olika långt för att åstadkomma ett målstyrt arbete i linje med läroplans- och kursplanemål. Det pågår ett utvecklingsarbete i rektorsområdet men det är på landsortsskolorna som detta haft störst framgång. Personalen berättar om olika insatser för att bättre kunna möta elevernas varierade behov av skiftande arbetsformer utifrån deras kunskaps- och mognadsnivåer.

Kilhults skola framträder som det tydligaste föredömet. Här vittnar iakttagelser såväl som personal- och elevintervjuer om en uttalad vilja att ta tillvarata elevernas lust och nyfikenhet och det pågående arbetet på skolan tyder på att läroplan- och kursplanemål är välkända och vägledande för elevernas arbete.

Älvdalsskolans utvecklingsarbete har inte nått samma goda resultat. Undervisningen förefaller i högre grad vara styrd av läromedel och tar i mindre utsträckning hänsyn till läroplanens mål att sträva mot. Ett sådant arbetssätt får konsekvensen att undervisningen inte i tillräcklig grad problematiserar och låter elevernas egna erfarenheter komma till uttryck. Inspektörsteamet finner därför att det pedagogiska utvecklingsarbetet bör fortsätta i rektorsområdet så att undervisningen blir mer målstyrd och i högre grad anpassad efter elevernas förutsättningar, bakgrund, tidigare erfarenheter och kunskaper.

Förmågan att ge eleverna inflytande och ansvar varierar. Det finns exempel på iakttagelser och uttalanden som tyder på en medveten ambition men samtidigt

är man på skolorna medvetna om att resultatet i alltför stor utsträckning är avhängigt den enskilde lärarens intresse och medvetenhet. Främst har eleverna inflytande över arbetssätt och arbetsformer men vad avser innehållet är det läraren som styr. Inspektörsteamet gör bedömningen att elevernas inflytande över undervisningens innehåll bör öka.

Att det i personalgrupperna runt om på skolorna finns ett intresse för att stärka det pedagogiska utvecklingsarbetet är påtagligt men många efterlyser en uttalad pedagogisk färdriktning och kontinuerlig, avsatt tid där alla personalkategorier gemensamt kan mötas och tillsammans med skolledningen föra en pedagogisk diskussion.

Läroplanen anger också att alla som arbetar i skolan skall samverka för att göra skolan till en god och långsiktig miljö för utveckling och lärande. Att det i personalgrupperna finns ett intresse för att vidareutveckla progressionen i elevernas lärande genom hela skolgången är tydligt men hittills har detta inte lyckats. Det finns avbrott och diken under elevernas lärandetid på Älvdals-skolan där det saknas en medveten strategi för att uppnå en långsiktig lärande-process i riktning mot målen. Problemen blir likaledes uppenbara vid övergångarna från skolorna i rektorsområdet till Frostaskolan eller Georgshillsskolan. Vissa samverkansformer förekommer men att planeringen av verksamheten skulle utgå från en medvetenhet om elevernas långsiktiga lärande ser inte ut att vara fallet. Inspektörsteamet bedömer att bättre samverkansformer bör komma till stånd för att säkerställa att progressionen i elevernas lärande från förskoleklass till årskurs 9 säkerställs.

På skolorna i rektorsområdet används ett system med så kallade stegblad, ett instrument som utgör det grundläggande verktyget för att utvärdera och dokumentera elevernas lärande och som lägger grunden för en framtidsytande individuell utvecklingsplan. Stegbladen ger en relativt god bild av elevernas kunskapsutveckling i flera ämnen. Systemet är emellertid inte heltäckande, vilket visar sig vad avser de naturorienterande ämnena. Detta beskrivs närmare under rubriken Bedömning av förutsättningarna.

Det finns också rutiner för att identifiera och organisera arbetet för elever i behov av särskilt stöd, ett arbete i vilket skolledning, ett elevhälsoteam och elevernas vårdnadshavare är involverade. De intervjuade grupperna uttrycker sig övervägande positivt avseende skolornas generella möjligheter att ge elever det stöd de behöver för sin utveckling och sitt lärande men det finns också de som menar att barn i gråzonen löper risk att inte få sina behov tillgodosedda.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Avseende det kontinuerliga kvalitetsarbetet menar skolledningen såväl som personalen att detta är ett ständigt pågående arbete på samtliga skolor i rektorsområdet. Fortlöpande samtal med eleverna följs upp med mer eller mindre kontinuerliga skriftliga utvärderingar och ett omfattande enkätarbete till elever och föräldrar säkerställer att det pågående arbetet synliggörs och utgör underlag för skolornas kvalitetsredovisningar.

Skolledning och intern kommunikation

Rektorn och två biträdande rektorer utgör skolledningen i rektorsområdet. Rektorn har lång anställningstid i kommunen och har tjänstgjort som rektor i 13 år. Rektorn har det övergripande ansvaret för området och är direkt arbetsledare för Älvdalsskolan och Långaröds skolan. En biträdande rektor med

heltidstjänstgöring har ansvar för verksamheten i Östraby och Västerstad och en biträdande rektor delar sin ledarbefattning med läraruppgifter i Kihult. Inspektörerna gör bedömningen att skolledningen i rektorsområdet är kompetent och väl förtrogen med verksamheten men rektorns uppdrag, avseende den pedagogiska utvecklingen i rektorsområdet, bör i högre grad prioriteras för att uppfylla skollagens krav.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att värdegrundsarbetet i rektorsområdet till övervägande del gett gott resultat. Däremot uppfyller inte rektorsområdets likabehandlingsplan de krav som ställs på en sådan plan.

Det är uppenbart att det pågår ett utvecklingsarbete på skolorna i rektorsområdet för att åstadkomma ett målstyrt arbete men det är på landsortsskolorna som utvecklingsarbetet haft störst framgång och ett fortsatt utvecklingsarbete bör komma till stånd, i första hand på Älvdalsskolan, för att undervisningen bättre skall leva upp till läroplans- och kursplanemål.

Några gemensamma ställningstaganden eller uttalad färdriktning avseende elevernas inflytande finns inte.

Arbetet med att få till stånd en helhet i elevernas lärande har inte lyckats och ytterligare ansträngningar bör göras för att skapa bättre progression genom elevernas hela skolgång från förskoleklass till årskurs 9.

Inspektörsteamet gör vidare bedömningen att rektorns uppdrag avseende den pedagogiska utvecklingen i högre grad bör prioriteras.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

På kommunens webbplats finns information om skolorna i rektorsområdet och skriftlig information finns också att tillgå.

Pedagogerna på skolorna i rektorsområdet har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och enligt rektorn är personalomsättningen låg och hittills har det inte varit några problem att rekrytera utbildad personal.

I 1 kap. 2 § skollagen finns angivet att alla barn och ungdomar skall oberoende av geografiskt hemvist och ekonomiska förhållanden ha lika tillgång till utbildning och utbildningen skall vara likvärdig varhelst den anordnas i landet. Kursplanerna ger tydliga föreskrifter om vilka mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av nionde skolåret. I Hörby kommun har eleverna närhet till sin skola även på landsbygdsorterna men de mindre skolorna i kommunen har begränsade förutsättningar för att kunna erbjuda eleverna en fullvärdig utbildning vad avser de naturorienterande ämnena såsom fysik, kemi samt teknik och hem- och konsumentkunskap. Undervisningen på landsbygdsskolorna har inslag av tematiskt upplagda arbeten och samordnas till ämnesövergripande helheter med flera ämnen integrerade. Ett sådant upplägg kan i viss mån kompensera lokal- och utrustningsmässiga brister men skolorna erbjuder dock inte eleverna en undervisning som ger dem förutsättningar att nå målen för sin utbildning i

samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer därför att skolorna på något sätt måste erbjuda eleverna undervisning med sådan omfattning, utrustning och kvalitet att de ges rimliga förutsättningar till en kvalitativt god och tidsenlig undervisning i naturorienterande ämnen som fysik, kemi samt teknik och hem- och konsumentkunskap.

Lokalerna på skolorna är av äldre standard men håller god standard även om avsaknaden av grupprum begränsar pedagogernas möjligheter att bryta upp klasserna och skapa mindre elevgrupper där olika eller parallella aktiviteter kan genomföras. Eleverna har tillgång till ett visst bokbestånd på skolorna, vilket kan kompletteras med utbudet från bokbussar och ett folkbibliotek i centralorten. Datorer, böcker och annat material är av godtagbar standard.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att lärarbehörigheten på skolorna är god.

Mot bakgrund av det ovan beskrivna gör inspektörsteamet bedömningen att skolorna i rektorsområdet måste erbjuda eleverna undervisning med sådan omfattning, utrustning och kvalitet att de ges förutsättningar att nå målen för sin utbildning i samtliga ämnen.

Datum	Ort
2007-03-06	Lund

Lena Godin

Tommy Månsson